

BRANCHEVEJLEDNING

Adgang for offentligt ansatte og kommunalpolitikere til at modtage fribilletter

DANSK TEATER

AUGUST 2023

INDLEDNING

Denne vejledning har til formål at vejlede Dansk Teaters medlemsteatre om, under hvilke betingelser det er i orden for politikere og offentligt ansatte at modtage gratis teaterbilletter.

De fleste teatre og scenekunstproducenter har en lang tradition for at invitere branche- og samarbejdspartnere til premierer i form af tilbud om fribilletter. Mange ønsker også at invitere de embedsmænd og politikere, som de er i berøring med og som beskæftiger sig med kulturområdet, eller har repræsentative opgaver på kulturområdet.

Dansk Teater udkommer med denne vejledning, fordi der har været en del medieomtale de seneste måneder om kulturlivets brug af fribilletter, navnlig til kommunalpolitikere.

I vejledningen understreger vi, at de regler der gælder, primært er rettet mod embedsmænds og politikeres mulighed for at tage imod fribilletter og i mindre grad rettet mod teatrene som ønsker at give fribilletterne.

Vejledningen understreger også, at der er et generelt forbud for embedsmænd og kommunalpolitikere mod at modtage gaver, men at det med visse begrænsninger er muligt for disse at modtage fribilletter til teaterforestillinger.

Det er Dansk Teaters opfattelse, at teatrene fortsat kan invitere embedsmænd og politikere til premierer ved at give fribilletter, hvis der er en saglig grund til det, men at man naturligvis skal være opmærksom på de begrænsninger, som de forvaltningsretlige regler fastsætter.

Hvis der i forbindelse med jeres læsning af vejledningen opstår spørgsmål eller ønsker til udvidelse af vejledningen, hører vi meget gerne fra jer på jura@danskteater.org.

God læselyst!

Hvor kan man finde regler og principper for at give og modtage fribilletter?

Der findes ikke meget lovgivning, der udtrykkeligt regulerer politikeres, ministres og offentligt ansattes adgang til at modtage fribilletter i forbindelse med deres arbejde. Forholdet reguleres i stedet gennem uskrevne principper i forvaltningsretten.

Forvaltningsretten er de regler, der bestemmer, hvad den offentlige forvaltning må og ikke må gøre.

Forvaltningsretten sætter grænser for, hvad politikere, ministre og offentligt ansatte må modtage af gaver, som de modtager i forbindelse med deres arbejde.

Formålet med den begrænsede adgang er at undgå tvivl om offentligt ansattes upartiskhed, eller at der opstår en generel mistillid til de hensyn, som ligger bag afgørelser og beslutninger i den offentlige forvaltning, hos ministre og hos medlemmer kommunalbestyrelser.

De forvaltningsretlige regler og principper fortolkes af Folketingets Ombudsmand, så man kan finde hjælp til fortolkningen af reglerne i Folketingets Ombudsmands afgørelser og beretninger.

Udgangspunktet: Forbud mod at give gratis billetter

Det forvaltningsretlige udgangspunkt er, at offentligt ansatte ikke må tage imod gaver, som teatrene tilbyder dem. Det samme udgangspunkt gælder for ministre og medlemmer af kommunalbestyrelser.¹

Men der er undtagelser til dette udgangspunkt, som omtales nedenfor.

Medlemmer af Folketinget er *ikke* underlagt samme forbud. Det betyder, at de begrænsninger, der beskrives i denne vejledning, *ikke gælder for medlemmer af Folketinget*.

For så vidt angår, hvad der gælder for medlemmer af Folketinget, forventer vi, at Folketingets præsidium i nær fremtid vil komme med en udmelding herom.

Er fribilletter en gave?

Ja, fribilletter en gave.

Det forvaltningsretlige gavebegreb fortolkes bredt og dækker både fysiske og ikke-fysiske ting.²

Det betyder, at invitationer og gratis billetter til teaterforestillinger, såvel som middage og receptioner, er gaver i forvaltningsretlig forstand.

Invitationer og gratis billetter til teaterforestillinger er derfor gaver i forvaltningsretlig forstand.

---

¹ FOB 2019-13, jf. besvarelse nr. S 1477 af 21. januar 2003 og Justitsministeriets besvarelse af 30. april 2009 af spørgsmål nr. 644 fra REU Alm. Del.

² FOB 2017-2

Hvad er konsekvenserne af at modtage gaver?

Det er den offentligt ansatte, kommunalpolitikeren eller ministeren, der får gavetilbuddet, der er forpligtet af gaveforbuddet. Det betyder, at det som udgangspunkt er forbudt for den offentligt ansatte at tage imod gratis billetter.

Der er efter forvaltningsretten ingen juridiske sanktioner over for teatrene, hvis de vælger at give gratis billetter til de personer, der er omfattet af det generelle gaveforbud. Men teatrene skal være opmærksomme på, at det kan få den konsekvens, at gavemodtageren bliver inhabil i sager vedrørende det teater, der har givet gaven.³

Inhabilitet over for teatret betyder, at gavemodtageren ikke må træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandling af sager vedrørende teatret.⁴

Hvornår må de alligevel gerne modtage fribilletter?

Selvom udgangspunktet er, at kommunalpolitikere, ministre og offentligt ansatte ikke må modtage gratis billetter eller invitationer til teaterforestillinger, gælder der undtagelser.

Kommunalpolitikere, ministre og offentligt ansatte må gerne modtage gratis teaterbilletter, såfremt der foreligger en *saglig grund for at se teaterforestillingen eller deltage i arrangementet*.

I det følgende er en oversigt over tilfælde, hvor en kommunalpolitiker, minister eller offentlig ansat gratis besøg i teatret kan være sagligt begrundet. Listen er ikke udtømmende og vurderingen skal altid være konkret.

De følgende undtagelser er:

- Tjenstlige formål
- Faglige formål
- Repræsentative formål

Vurderingen afhænger af, hvem I som teatre gerne vil invitere. I de følgende afsnit findes konkrete eksempler.

Tjenstlige formål

Ved tjenstlige formål forstås, at offentligt ansatte gerne må se teaterforestillinger og deltage i arrangementer hos teatrene, når deltagelsen sker som en del af deres arbejde.

For eksempel må en offentligt ansat, der ansat i for eksempel Slots- og Kulturstyrelsen, gerne deltage i et arrangement, hvis formålet er at føre tilsyn med teater, som styrelsen er tilsynsmyndighed for.⁵

Faglige og repræsentative formål

Medlemmer af kommunalbestyrelser, ministre og offentligt ansatte må i visse tilfælde modtage gratis billetter til teaterforestillinger, hvis det har et fagligt og repræsentativt formål.

---

³ Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5

⁴ Forvaltningslovens § 3, stk. 3

⁵ FOB 2017-2

Der er i kulturbranchen en forventning om, at personer i det offentlige tjeneste i et vist omfang deltager i de kulturelle arrangementer, som de bliver inviteret til. Dette skyldes nødvendigheden af at holde sig ajour med sit fagpolitiske område, og fordi der i visse tilfælde er en saglig interesse i, at teatrene og kommunalpolitikere, ministre og offentligt ansatte er repræsenteret ved konkrete arrangementer for at styrke eller pleje relationen mellem gæstmodtageren og teatret.

For eksempel kan et teater, der modtager økonomisk støtte fra en kommune, invitere et kommunalbestyrelsesmedlem, som er med til at træffe beslutninger om teatrets kommunale tilskud. Derimod vil der mangle både et fagligt og repræsentativt formål, hvis teatret inviterer et kommunalbestyrelsesmedlem fra en anden kommune end tilskudskommunen.

For "menige medarbejdere" skal der både være et fagligt og et repræsentativt moment til stede. Det betyder, at det er sværere at argumentere sagligt for at give gratis billetter til "menige ansatte". Det repræsentative element kan ikke stå alene.

For øverste ledelse kan det repræsentative element stå alene. Ved øverste ledelse er det Dansk Teaters vurdering, at der menes den øverste ledelse i en eller for en institution – for eksempel en borgmester som øverste leder for kommunalbestyrelsen, en kommunaldirektør eller styrelsesdirektør eller en departementschef.

Det betyder, at det *kan være* sagligt for den øverste ledelse at tage imod gratis teaterbilletter, selvom det ikke hører inden for deres fagpolitiske arbejdsområde.⁶

Det kræver dog, at det repræsentative element er til stede.

Adgangen til at invitere en privat ledsager til teaterforestillinger og andre arrangementer

Udgangspunktet er, at politikere og offentligt ansatte *ikke må have en privat ledsager med, som ikke selv betaler*.⁷

På teaterområdet er der tradition for, at inviterede gæster tager en ledsager med. I tilfælde hvor der er et repræsentativt element til stede ved arrangementet, er det Dansk Teaters vurdering, at der kan tages en ledsager med, hvis det anses for naturligt.⁸

Det bemærkes, at der i Kulturministeriet er et krav om, at en medarbejders deltagelse med ledsager skal godkendes af ledelsen.

Forbuddet mod bestikkelse

Af vejledningens første afsnit fremgår det, at der ikke findes meget udtrykkelig lovgivning, der regulerer spørgsmålet om politikeres og offentligt ansattes adgang til at modtage gratis billetter til teaterforestillinger.

Udover hvad der gælder efter reglerne i forvaltningsretten, som er beskrevet ovenfor, findes der i straffeloven også et forbud mod bestikkelse af personer, der arbejder i det offentlige tjeneste. Straffeloven forbyder både bestikkelse og modtagelse af bestikkelse.⁹

---

⁶ FOB 2017-2

⁷ FOB 2015-4

⁸ FOB 2017-2

⁹ Straffelovens §§ 122 og 144

Straffeloven og forvaltningsretten er to forskellige regelsæt, der regulerer spørgsmålet om at give gaver til politikere og offentligt ansatte.

Straffelovens bestemmelser har ikke været fokuset for denne vejledning, da det som udgangspunkt ikke må anses for at være bestikkelse, når et teater generelt inviterer relevante politikere og offentligt ansatte til en teaterforestilling.

Bestikkelse er defineret ved, at der gives en gave eller anden fordel til en person, der arbejder i det offentlige tjeneste, med det formål at få personen til at misbruge sin stilling til at give gavegiveren særbehandling.

Handlingen kræver *forsæt*, hvilket betyder at det skal være gavegiverens intention med gaven at få særbehandling.